

ORGANISTA

Rok IX	Październik-Listopad 2007	96/7
--------	------------------------------	------

Ks. Tadeusz Przybylski SDB, Kraków

Z dziejów krakowskiej organistyki w XVIII, XIX i w latach międzywojennych XX wieku

Cz. VIII

W roku 1858 instrument ten (w kościele Mariackim, c.d. poprzedniego artykułu) został powiększony do 30 głosów przez krakowskiego organmistrza A. Sapalskiego. Posiadał wówczas 3 manuały z pedałem. Archiwalne zapisy kościoła Mariackiego notują, że w świątyni tej znajdowało się w okresie od XVI do XIX wieku kilka instrumentów. Drugie organy znajdowały się na chórze w bocznej prawej nawie kościoła działające jako oddzielny instrument. Posiadał on 9 głosów, jeden manual i pedał oraz trakturę mechaniczną. Zbudował go T. Fall w roku 1899. Umieszczony został w zabytkowej szafie rokokowej z końca XVIII wieku. Ponadto w prezbiterium kościoła istnieją trzecie małe 12 głosowe organy działające wówczas również jako oddzielny instrument.

Katedra na Wawelu miała jak wiadomo już w poprzednim wieku duże organy i dwa małe pozytywy. Gdy pod koniec XVIII wieku zbudowano nowy chór nad wejściem do świątyni, zostały na nim umieszczone nowo zbudowane w 1785 roku duże organy. OO. Augustianie mieli w swym kościele duże organy na chórze głównym oraz trzy instrumenty umieszczone w poszczególnych kaplicach. Były to małe organy lub pozytywy. Podobnie rzecz się miała w kościele OO. Karmelitów na Piasku. Znajdowało się w tej świątyni również czworo instrumentów jedno duże organy na głównym chórze kościoła oraz trzy instrumenty w

dwóch kaplicach. W jednej z nich znajdowało się dwoje organów na przeciwległych chórach.

W kościele OO. Dominikanów oprócz organów na głównym chórze, znajdował się tam też mniejszy instrument w kaplicy. Bliższe omówienie historii poszczególnych instrumentów zostaną przedstawione w następnym punkcie artykułu/organmistrze/. Oprócz wymienionych wyżej ważniejszych kościołów krakowskich, w tym czasie organy znajdowały się także w innych świątyniach miasta, które obecnie wymieniam, są to kościoły i kaplice publiczne: św. Barbary, św. Floriana, OO. Bernardynów, SS. Duchaczek, SS. Felicjanek, św. Piotra i Pawła, SS. Karmelitek /ul. Kopernika/, SS. Wizytek, św. Idziego, SS. Prezentek, SS. Bernardynek, OO. Reformatów, św. Krzyża, SS. Dominikanek, OO. Paulinów (Skałka), św. Mikołaja, św. Łazarza, SS. Klarysek, św. Wojciecha, SS. Szarytek, OO. Bonifratrów, OO. Kapucynów, XX. Misjonarzy (ul. św. Filipa), św. Marka, św. Łazarza, OO. Pijarów, Bożego Ciała, Bożego Miłosierdzia (ul. B. Miłosierdzia).

b – Organmistrze. Jak wiadomo Kraków x XVII i XVIII wieku, a także i wcześniej był uważany w kraju za centrum budownictwa organowego, to niestety już pod koniec XVIII wieku te znakomite tradycje zaczęły zanikać. Przyczyniły się do tego wspomniana już sytuacja polityczno-ekonomiczna Krakowa w pierwszym dwudziestoleciu XIX wieku. Powoli jednak zaczęła się ona polepszać, choć nie doszła do dawnego stanu. Jak konstatuje ks. Karol Mrowiec (Historia Kościoła w Polsce. kultura muzyczna i pieśń kościelna. Poznań-Warszawa 1979. Tom II, s. 717): „Tradycje dobrego budownictwa organowego z okresu baroku utrzymywały się w Polsce do połowy XIX wieku. W drugiej połowie stulecia doszły do głosu nowe tendencje, zmierzające do upodobnienia organów do orkiestry przez eliminowanie głosów alikwotowych i mikstur na korzyść głosów ośmiostopowych”.

**III DNI MUZYKI KOŚCIELNEJ 2007
W ARCHIDIECEZJI KRAKOWSKIEJ
Z OKAZJI ŚW. CECYLII
PATRONKI MUZYKI KOŚCIELNEJ**

Poniedziałek, 19 listopada 2007 r.

Godz. 10. 00 – 14. 00

Akademia Muzyczna w Krakowie

Sala Kameralna im. Prof. Marka Stachowskiego

Ul. Św. Tomasza 43

MIĘDZYNARODOWE SYMPOZJUM

Czy chorał gregoriański jest wciąż pierwszym śpiewem Kościoła?

Prelegenci: ks. dr Wojciech Grygiel (PAT), ks. dr Robert Tyrała (AM Kraków, PAT), s. Susana Ferfoglía (PAT), ks. prof. Andrzej Zajac (PAT), prof. Bogusław Grabowski (AM Gdańsk), Marcel Peres (Francja)

Piątek, 23 listopada 2007 r.

Godz. 10. 00 – 14. 00

Aula Seminarium XX. Misjonarzy

Ul. Stradom 4

Kraków

SYMPOZJUM

„Gorzkie żale”- w 300-lecie śpiewanej modlitwy o Męce Pańskiej

Prelegenci: ks. mgr Wojciech Kałamarz CM (PAT), prof. Regina Chłopiczka (AM), prof. dr hab. Waclaw Walecki (UJ), prof. dr hab. Bogusław Dunaj (UJ), dr hab. Antoni Zoła (KUL), ks. prof. dr hab. Stefan Koperek CR (PAT)

Sobota, 24 listopada 2007 r.

Godz. 9. 30 – 13. 00

Kościół Matki Bożej Dobrej Rady

Archidiecezjalna Szkoła Muzyczna I i II st.

Ul. Prosta 35

Kraków-Prokocim

DZIEŃ SKUPIENIA DLA ORGANISTÓW ARCHIDIECEZJI KRAKOWSKIEJ

Dzień skupienia połączony z kursem improwizacji organowej pod kierunkiem Henryka Jana Batora.

Godz. 17. 00

Bazylika NSPJ (XX. Jezuitów)

ul. Kopernika 26

Kraków

PRZEGLĄD CHÓRÓW

Związku Chórów Kościelnych *Caecilianum*, oddz. w Krakowie

Godz. 19. 00

Bazylika NSPJ (XX. Jezuitów)

ul. Kopernika 26

Kraków

EUCHARYSTIA

Ze śpiewem wspólnym chórów zrzeszonych w Związku Chórów Kościelnych *Caecilianum*, oddz. w Krakowie

Niedziela, 25 Listopada 2007 r.

Godz. 15. 00

Katedra na Wawelu

II NIESZPORY Z UROCZYSTOŚCI CHRYSZTUSA KRÓLA

Po Nieszporach

KONCERT ORGANOWY

WITOLD ZALEWSKI

L. Vienne, II Symfonia organowa op. 20

Bardzo prosimy o przesyłanie na poniższy adres wszelkich sugestii, uwag i informacji odnośnie biuletynu jak i życia liturgicznego w parafiach oraz wydarzeń w środowisku organistów. **Redakcja** dodatku do Biuletynu duszpasterskiego *Organista*: 31-004 Kraków, ul. Franciszkańska 3. Skład redakcji: s. S. Feroaglia, Ł. Kmiecik, T. Kuc, ks. S. Mieszczak, K. Pawlisz, ks. R. Tyrała, L. Surmacz, M. Walczak - redaktor naczelny. Zobacz: www.aso.diecezja.krakow.pl.